

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 414/2023-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou SODOMA VULGAN, spol. s r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Marián Vulgan, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-8C/12/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava II) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-8C/12/2017 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-8C/12/2017 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **3 500** eur, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **530,86** eur a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 414/2023-15 z 18. júla 2023 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú mu 28. júna 2023. Sťažovateľ sa predmetnou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“), pôvodne Okresného súdu Bratislava II (ďalej aj „bývalý okresný súd“), v konaní vedenom pod sp. zn. B2-8C/12/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh, ako aj z obsahu spisového materiálu a poznatkov z rozhodovacej činnosti ústavného súdu je nesporne zistené, že sťažovateľ ako žalobca inicioval 20. februára 2017 spor na bývalom okresnom súde, v ktorom sa na žalovanom [redacted] (ďalej len „žalovaný“), domáha zaplata sumy 10 000 eur [podľa ústavnej sťažnosti z titulu bezdôvodného obohatenia (časť A bod 1 ústavnej sťažnosti) a podľa mestského súdu z titulu náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu neoprávneného zásahu do osobnostných práv]. Vo veci sa uskutočnili tri pojednávania, a to 31. augusta 2021, 9. septembra 2021 a 27. januára 2022. Sťažovateľ tvrdí, že v období od 29. marca 2018 (keď vo veci podal žalovaný svoje posledné vyjadrenie) až do 9. júla 2021 (nariadenie termínu pojednávania) bol okresný súd absolútne pasívny a vo veci nerealizoval žiaden úkon. Od posledného pojednávania, ktoré sa konalo 27. januára 2022, bol opäť nečinný, pričom ďalšie pojednávanie nariadil na 11. júl 2023.

3. Sťažovateľ sumarizuje, že obdobie od 29. marca 2018 do 31. augusta 2021 a obdobie od 27. januára 2022 do 11. júla 2023 predstavuje spolu 5-ročnú nečinnosť na strane bývalého okresného súdu z celkového 7 rokov trvajúceho konania. Preto je presvedčený o tom, že dĺžka súdneho sporu je neprimeraná, ústavne neprípustná a porušujúca jeho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súčasne poukazuje na to, že porušenie týchto práv dosahuje takú intenzitu, že to signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, čím došlo i k porušeniu jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

4. Ústavnému súdu je z vlastnej rozhodovacej činnosti známe (a poukazuje na to vo svojom vyjadrení i mestský súd), že súvisiace skutkové okolnosti sporu majú pôvod v konaní na bývalom okresnom súde vedenom pôvodne pod sp. zn. 19 C 114/97 a následne (po náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 6/08 z 18. marca 2008, uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 172/2008 z 10. novembra 2008 a prvého zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Bratislave) pod sp. zn. 12C 78/2010, v ktorom sťažovateľ žaloval hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava a [redacted] o určenie neplatnosti

kúpnej zmluvy a uloženie povinnosti zabezpečiť predaj bytu. Podstatou problému tohto sporu bolo, že kolaudačným rozhodnutím z 29. decembra 1977 bolo povolené užívanie stavby – ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ na účel občianskej vybavenosti, v ktorom prevádzkovateľ objektu vyčlenil na prízemí dve miestnosti s chodbou a so samostatným vchodom na účely bývania. Tieto priestory, ktoré nikdy neboli skolaudované ako byt, boli pridelené sťažovateľovi ako „služobný byt“. Sťažovateľovi ale nevzniklo právo osobného užívania bytu a k 1. januára 1992 sa tak nemohlo ani čo (chýbajúce právo) pretransformovať na nájom podľa § 871 Občianskeho zákonníka a na predmetnú vec nebolo ani možné aplikovať zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov. Predmetné konanie bolo definitívne právoplatne skončené zamietnutím žaloby sťažovateľa až 28. februára 2014, a to rozsudkom bývalého okresného súdu č. k. 12 C 78/2010-683 z 29. marca 2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 14 Co 334/2012-731 zo 17. decembra 2013.

4.1. Skutočnosť, že sťažovateľ s rodinou zostali v sporných priestoroch naďalej bývať, vyvolala množstvo ďalších sporov vedených na bývalom Okresnom súde Bratislava II, v ktorých sa ■■■■■, domáhal vyslovenia súhlasu s návrhom na výpoveď nájmu bytu nachádzajúceho sa v ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ (konanie vedené pod sp. zn. 14 C 371/97), zaplata nájomného a služieb spojených s užívaním bytu za obdobie od 1. novembra 1993 do 30. septembra 1998 (konanie vedené pod sp. zn. 18C 298/99), zaplata sumy 9 586, 30 eur z titulu nezaplata nájomného a služieb spojených s užívaním bytu (konanie vedené pod sp. zn. 14 C 176/2003), zaplata sumy 343 576 Sk z titulu odplaty za užívanie plochy v budove vo vlastníctve žalobcu (konanie vedené pod sp. zn. 58 C 136/2009), vydania bezdôvodného obohatenia 5 297,35 eur (konanie vedené pod sp. zn. 7C 1/2012). V konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 75/2016 sťažovateľ žaluje ■■■■■ o zaplata sumy 2 578,60 eur na základe vzájomnej žaloby vylúčenej na samostatné konanie.

4.2. Tri s pôvodnou vecou súvisiace spory žalobcu ■■■■■ ■■■■■ proti sťažovateľovi (a jeho manželke) boli vedené aj na bývalom Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 14 C 174/2014 o zaplata 18 201,60 eur z titulu vydania bezdôvodného obohatenia, pod sp. zn. 15 C 655/2015 o zaplata 12 892,80 eur z dôvodu, že sťažovateľ a jeho rodina bez právneho dôvodu zapratávajú nebytové priestory v budove, ktorej je vlastníkom, a nie sú ochotní tieto priestory dobrovoľne vypratáť ani zaplatať mu ním určený nájom v sume 758,40 eur mesačne od 1. júla 2013 z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré určil s poukazom na § 671 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a pod sp. zn. 61C/36/2018 o zaplata sumy 834,82 eur z titulu vydania bezdôvodného obohatenia za to, že sťažovateľ v období od 1. januára 2017 do 28. februára 2018 skladoval svoje veci v skladovacom kontajneri nachádzajúcom sa na ulici Drieňová 37 v Bratislave.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojej odpovedi č. k. 1SprV/192/2023 z 15. augusta 2023 navrhol vysloviť, že základné právo sťažovateľa postupom mestského súdu v konaní vedenom

pod sp. zn. B2- 8C/12/2017 porušené nebolo. Zároveň pripojil vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý popísal chronológiu úkonov v napadnutom konaní s tým, že po odstránení väd žaloby 19. mája 2017 a uhradení súdneho poplatku 11. júla 2017 v čase od 12. septembra do 28. marca 2018 vykonal procesné úkony podľa § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Prvé pojednávanie vo veci nariadené na 2. apríl 2020 bolo odročené z dôvodu prevencie rizika spojeného so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19. Ďalší termín pojednávania stanovený na 31. august 2021 bol z dôvodu potreby oboznámiť sa s doloženými listinnými dôkazmi odročený na 9. september 2021. Aj tento termín pojednávania bol odročený z dôvodu žiadosti strán na poskytnutie priestoru na vyhotovenie písomných vyjadrení a návrhom na doplnenie dokazovania. Ďalšie termíny pojednávania boli stanovené na 19. október 2021 (odročené z dôvodu písomného návrhu žalujúcej strany na zmenu žalobného návrhu), 16. november 2021 (odročený z dôvodu žiadosti žalovanej strany) a na 27. január 2022 (odročený z dôvodu výsluchu navrhnutých svedkov). Termín pojednávania určený na 10. február 2022 bol zrušený zo zdravotných dôvodov na strane zákonného sudcu a nový termín pojednávania stanovený na 11. júl 2023 bol odročený na 21. september 2023. Zákonný sudca poukázal na to, že žalujúca strana (sťažovateľ) opakovane deklarovala potrebu písomného vyjadrenia (k čomu opäť 11. augusta 2023 v pomerne veľkom rozsahu aj došlo) a že okresný súd sa v záujme poskytnutia čo najširšieho priestoru stranám na tvrdenia a dôkazy potrebné pre objasnenie skutkového stavu na účel spravodlivého rozhodnutia sporu riadil týmto princípom ako prioritným, vychádzajúc výlučne z návrhovej procesnej aktivity strán, ktorá je napriek dĺžke konania očividne stále aktuálna. Napriek tomu zákonný sudca stranám pri poslednom pojednávaní avizoval uplatnenie sudcovskej koncentrácie konania a rozhodnutie vo veci v septembri 2023. Zákonný sudca poukázal i na to, že k miere náročnosti sporu prispeli súvisiace skutkové okolnosti siahajúce do roku 1989, pričom v následnom období strany iniciovali približne pätnásť skutkovo súvisiacich sporov, ktorých rozhodnutia boli v niektorých prípadoch preskúmané celou sústavou všeobecných súdov aj ústavného súdu, čo podľa neho neindikuje charakter sporu ako skutkovo a právne nenáročného. Ako prílohu okresný súd pripojil aj prehľad relevantných procesných úkonov súdu a strán sporu v napadnutom konaní.

II.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že posledné vyjadrenie žalovaného bolo z 28. marca 2018 a termín pojednávania bol stanovený na 14. február 2020, t. j. skoro 2 roky od doručenia tohto vyjadrenia. V tomto období ešte pandemická situácia neexistovala a dvojročné obdobie na preštudovanie spisu je neprimerané a presahuje všetky ústavné limity. Súd mal viac než dostatočný priestor na stanovenie termínu pojednávania od posledného vyjadrenia žalovaného. Tento termín pojednávania bol však zrušený z dôvodu prevencie rizika spojeného s pandemickou situáciou a nový termín pojednávania bol stanovený až na 31. august 2021, t. j. rok a pol od prvotného termínu. Podľa názoru sťažovateľa však ani protipandemické opatrenia nemôžu byť dôvodom nečinnosti súdu, pričom v tejto súvislosti poukázal na judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 29/2023, I. ÚS 114/2023). Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 27. januára 2022, bolo odročené na 10. februára 2022 a následne bolo zrušené zo zdravotných dôvodov zákonného sudcu. Nový termín stanovený až na 11. júl 2023 bol odročený na 21. september 2023, t. j. pojednávanie sa uskutočnilo rok a pol po poslednom pojednávaní.

6.1. Sťažovateľ zopakoval, že s prihliadnutím na okolnosti súdneho konania (najmä na skutočnosť, že takmer 7-ročná dĺžka konania je spôsobená takmer 5-ročnou pasivitou súdu) je toho názoru, že dĺžka súdneho konania hrubo presahuje všetky ústavnoprávne limity prípustnej dĺžky konania.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keď na základe podaní účastníkov konania a obsahu spisového materiálu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je založená na tvrdení, že okresný súd nariadil pojednávanie vo veci iba sporadicky a v určitých obdobiach bol úplne nečinný (napr. od 29. marca 2018 do 31. augusta 2021 a od 27. januára 2022 do 11. júla 2023).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde nemožno odstrániť právnu neistotu osoby domáhajúcej sa rozhodnutia. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

10. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05, IV. ÚS 621/2022). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 CSP. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

11. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade s doterajšou vlastnou judikatúrou, ako aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“); m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESLP vo veci Frydlander

v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

12. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie, ktorého predmetom je zaplatenie peňažnej sumy z titulu náhrady nemajetkovej ujmy, tvorí bežnú agendu civilných súdov. V prípade sťažovateľa ústavný súd, postupujúc podľa kritérií uvedených v bode 11 tohto nálezu, konštatuje, že z hľadiska povahy veci sa napadnuté konanie vyznačuje istou právnou a skutkovou zložitost'ou vzhľadom na roky pretrvávajúce vzájomné spory datujúce sa až do roku 1997, keď sťažovateľ v konečnom dôsledku nebol úspešný v spore o vlastníctvo objektu, v ktorom však stále (od r. 2014 definitívne neoprávnene) býval a užíval aj k nemu príslušné priestory, za čo vlastníkom objektu požaduje peňažnú náhradu.

13. V správaní sa sťažovateľa okrem jeho procesnej aktivity v predkladaní dôkazov a rozsiahlych písomných podaní neboli zistené také závažné skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania.

14. K postupu súdu v napadnutom konaní bez potreby podrobných analýz možno z obsahu spisového materiálu nesporne konštatovať, že okresný súd v predmetnej veci dlhé roky riadne nekonal a jednotlivé úkony až príliš často vykonával so značnými časovými medzermi a v rozpore s princípom procesnej ekonómie (k tomu bližšie bod 2 a bod 5 tohto nálezu).

15. V kontexte daných okolností ústavný súd pripomína, že zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnost'ou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnym a nesústredeným postupom, t. j. takým konaním, ktoré nevedie k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, I. ÚS 223/2023).

16. Podľa názoru ústavného súdu bývalý okresný súd (a následne mestský súd ako jeho nástupca) v napadnutom konaní doteraz dostatočne nevyužil procesné nástroje, ktoré mu Civilný sporový poriadok ponúka vrátane uplatnenia zásady sudcovskej koncentrácie konania (§ 153 CSP), čo by mu umožnilo vo veci oveľa rýchlejšie a efektívnejšie rozhodnúť (k tomu napr. I. ÚS 7/2022).

17. V konklúzii už uvedeného ústavný súd uzatvára, že celková dĺžka sedem rokov trvania súdneho sporu vedeného súdom prvej inštancie značne vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote a že ničím neospravedlniteľným liknavým postupom bývalého okresného súdu v napadnutom konaní došlo k neprimeraným priet'ahom, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavne zaručeného základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). Okresný súd nesie zodpovednosť nielen za nečinnosť v danej veci, ale hlavne za svoj nesústredený postup, ktorý nemožno nijako rozumne ospravedlniť. Ani objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka (pandémia ochorenia COVID-19) nie je v okolnostiach danej veci spôsobilá zbaviť bývalý okresný súd zodpovednosti za jeho neefektívny postup, nečinnosť a neprimeranú celkovú dĺžku konania.

18. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné znova dať do pozornosti, a to nielen mestskému súdu, čl. 17 CSP a dôsledné využitie jeho ďalších inštitútov vrátane prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany a sudcovskej koncentrácie konania (§ 149 až § 153 CSP).

Účelom a zmyslom týchto procesných prostriedkov je najmä prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonómie vrátane rýchlosti konania, zabrániť zdržiavaniu konania a motivačne pôsobiť na strany sporu, aby procesné úkony vykonávali včas. Tieto prostriedky zároveň limitujú aj navrhovanie dôkazov počas súdneho sporu s prihliadnutím na aktivitu strán, ktorých cieľom by malo byť rýchle a hospodárne vyriešenie ich vzájomného sporu. Zodpovednosť za výsledok sporu patrí sporovým stranám, ktoré majú v spore preukázať vysokú mieru procesnej aktivity a svoje skutkové tvrdenia dokázať. Procesná aktivita má mať na zreteli najmä časové kritérium, a to včasnosť, ktorú posudzuje podľa vlastnej úvahy konajúci súd (osobitne s dôrazom na naplnenie požiadavky hospodárnosti a rýchlosti vedenia súdneho sporu). Procesná strana, a to nielen žalobca, taktiež zodpovedá za skutkový základ sporu. Civilné sporové konanie osobitne po 1. júli 2016 je konaním dôkazným, ovládaným tzv. prejednacím princípom (princípom formálnej pravdy). V takomto type konania sú sporové strany povinné substancovať svoje skutkové tvrdenia a dôkazné návrhy v jednotlivých procesných úkonoch (povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť). Ak sa teda sťažovateľ rozhodol rozsiahlo dopĺňať svoje podania, musí rátať s tým, že okresný súd (nevyužívajúc náležite sudcovskú koncentráciu) sa musí s jeho podaniami vyporiadať, čo si nesporne vyžaduje i určité časové obdobie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

19. K námietke sťažovateľa o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy „v spojení“ s porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré odôvodňuje dlhodobou nečinnosťou súdu a s ňou spojeným odmietnutím spravodlivosti a tiež judikatúrou ESLP (rovnako ako v konaniach sp. zn. III. ÚS 187/2020 a I. ÚS 306/2020, pozn.), ústavný súd už uviedol, že časový horizont toho, kedy sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou meradla celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 306/2020).

20. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže dôjsť aj v prípade, ak namietané zbytočné prietahy (spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou orgánu verejnej moci), ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*, I. ÚS 288/2023, I. ÚS 412/2023).

21. Napadnuté konanie síce trvá už takmer sedem rokov a všeobecný súd v ňom nekoná najefektívnejšie, no napriek tomu ústavný súd z celkových okolností prípadu nezistil, že by sťažovateľovi týmto postupom bola aj odmietnutá spravodlivosť tak, ako to on tvrdí, a preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

22. Na tomto mieste ústavný súd považuje za vhodné pripomenúť, že prevažná väčšina sporov, ktoré sťažovateľ (spolu s manželkou) vedie s [REDACTED], bola vyvolaná správaním sťažovateľa, keď preukázateľne bez právneho dôvodu užíval nehnuteľnosť vo vlastníctve inej osoby, hoci ani táto skutočnosť nemôže ospravedlniť zdĺhavý a nevhodný postup všeobecného súdu a jeho neschopnosť rozhodnúť vo veci v primeranej dobe.

IV.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

23. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, dokonca v spore nie je ani meritórne rozhodnuté, keď sa pojednávanie nariadené na 21. september 2023 neuskutočnilo, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 druhou vetou ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

24. Sťažovateľ sa tiež domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť mestského súdu (predtým okresného súdu), uložený príkaz konať, berúc do úvahy všetky priamo aj nepriamo súvisiace okolnosti prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde považoval za adekvátne priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie vo výške 3 500 eur a vo zvyšnej časti jeho návrhu nevyhovet (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

25. Iba na okraj ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľovi v dôsledku zbytočných prieťahov v konaniach špecifikovaných v bode 4.1. tohto nálezu už bola ústavným súdom doteraz priznaná suma primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 28 750 eur a jeho manželke v celkovej výške 23 250 eur (nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 187/2020, sp. zn. IV. ÚS 319/2020, sp. zn. II. ÚS 277/2020, sp. zn. IV. ÚS 335/2020, sp. zn. I. ÚS 287/2020, sp. zn. I. ÚS 306/2020, sp. zn. II. ÚS 418/2021, sp. zn. I. ÚS 361/2022 a sp. zn. IV. ÚS 294/2022).

V.

Trovy konania

26. Ústavný súd § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pred ústavným súdom z titulu odmeny za právne služby advokáta v celkovej sume 530,86 eur (bod 4 výroku tohto nálezu), keď pri výpočte trov právneho zastúpenia vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

27. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi ústavný súd priznal náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023, tak ako si ich uplatnil (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur, t. j. spolu 442,38 eur. K tomu bola pripočítaná daň z pridanej hodnoty, ktorej platcom je právny zástupca sťažovateľa (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Repliku sťažovateľa ústavný súd nevyhodnotil ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie a sťažovateľ si za ňu ani náhradu trov konania neuplatnil. Preto za tento úkon právnej služby sťažovateľovi náhradu trov konania pred ústavným súdom nepriznal. Zároveň pripomína, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021).

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 4. októbra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu